

Bijdrage aan: Consultatiedocument STROOM
Datum: 14-2-14
Van: René Balvers (rene@balvers.nl, 072 576 2550)

- Introductie

Deze bijdrage is van René Balvers, ondernemer; directeur/eigenaar van Flexicontrol. Flexicontrol is een bedrijf dat zich al 30 jaar bezig houdt met de ontwikkeling van innovatieve producten op basis van elektronica en software.

Sinds een aantal jaren is Flexicontrol als mkb-onderneming betrokken bij energiebeheer en -management. Ze is o.a. mede-investeerder in het IPIN-project JouwEnergieMoment te Zwolle. In dit project worden 260 woningen aangesloten op een slim energie-net teneinde onderzoek te doen naar de mogelijkheden om gebruikers te bewegen op een ander moment hun energie te gebruiken.

In 2013 nam Balvers deel aan 2 handelsmissies: één met koning en koningin naar Duitsland en één naar Texas en Californië met de minister-president.

Alle opgedane ervaring werd verwerkt in een concept (met de naam "Soft-6A") voor een weldoordachte aanpak om heel praktisch bestaande en nabije techniek toe te gaan passen. Niet in een volgende pilot, maar in de wereld van alledag.

Deze bijdrage is mede gebaseerd op de presentatie die werd gehouden op 12-2-14 tijdens het congres Slimme Energie-Infrastructuur 2014 te Almere

- Het concept "Soft-6A"

Dit concept is eerder ingezonden als bijdrage aan de internet consultatie: "Besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteit opwekking" welke sloot op 14-10-13 (uw ref. 26156). Zie aldaar. De kern van dit concept is dat netbeheerders faciliterend dienen te zijn als het gaat om ontwikkeling en invoering van nieuwe innovatieve energiesystemen en -producten.

Refererend aan Hoofstuk 8: Hoofdpijnen tariefregulering

Als eerste is nodig dat consumenten de mogelijkheid krijgen een elektriciteitsaansluiting met een kleinere capaciteit aan te vragen. De nu standaard-aansluiting van 3x25A (á 250 euro per jaar) is namelijk 20 keer zo groot als de gemiddelde stroomafname over het jaar.

Voor kleinere (of energiezuinige) huishoudens is het capaciteitstarief hoger dan de kosten van de energie zelf (0.073 euro/kWh). Bij een verbruik van 2000 kWh/jaar betaalt men namelijk $250/2000 = 0.125$ euro aan capaciteitstarief. Daalt het verbruik naar 1500 kWh/jaar, dan gaat het om 0.17 euro aan capaciteitstarief.

Het is voor de consument nu nog steeds onmogelijk om afstand te doen van deze (voor hen te grote) capaciteit is en er dus geen enkele (financiële) beloning bij verdere besparing. Integendeel!

En als er geen consument is die er voordeel van heeft, dan is er geen enkele ondernemer die hiervoor producten ontwikkelt en op de markt brengt. Er is immers in dat geval geen markt! Hoe mooi de techniek ook is en hoe hoog de potentiële besparing ook zou kunnen zijn.

- Flexicontrol ondervindt hinder

Flexicontrol is, net als veel Nederlandse bedrijven, verleid met subsidies om ontwikkelingen te doen op het gebied van duurzame energie en energie-systemen (smart grids). Als voorbeeld geldt niet alleen het eerder genoemde JEM-Zwolle project, maar ook het project met de naam KRIS dat beoogt een betere en goedkopere instrumentatie op te leveren voor het bemeten van de transformatoren in het elektriciteitsnet (KOSTREDIN). Wat er aanvankelijk uit ziet als een ontwikkeling waar een markt voor is, blijkt naderhand een doodlopende weg te zijn omdat netbeheerders (nog) niet het lef en/of de intentie blijken te hebben om door te zetten. Om deze reden is Flexicontrol na een eerste jaar enthousiast mee te hebben gewerkt in overleg uit het KRIS-project gestapt.

Flexicontrol kan hierdoor de, deels met subsidie, ontwikkelde concepten/technologieën/-producten niet kwijt in de markt.

- Flexicontrol is niet alleen

Flexicontrol staat niet alleen in de beschreven ervaringen. Contacten met collega mkb-bedrijven hebben er toe geleid dat er eind 2013 een vereniging is opgericht die tot doel heeft de belangen voor energie-inzichtproducten gezamenlijk te dienen. Energieinzichtproducten (ofwel: home energy managementsystemen) zijn bijvoorbeeld producten die op de slimme meter, via de P1-poort, worden aangesloten en de gebruiker informeren over diens verbruikte energie. Deze vereniging/bracheorganisatie, Vereniging Energie-Inzicht (VEI) genaamd, zal ook een gezamenlijk standpunt indienen.

De hinder bestaat niet alleen uit het niet kunnen ontwikkelen van een markt, maar ook uit het hinderen van commerciële bedrijven bij het uitoefenen van hun taak. Immers diverse netbeheerders ontwikkelen commerciële activiteiten. Soms in de vorm van deelnemingen in bestaande bedrijven, soms in zelf opgerichte ondernemingen, soms ook gewoon als eigen activiteiten. Een voorbeeld is de subsidiëring (c.q. op de markt brengen) van energieinzichtproducten die met de uitrol van slimme meters worden "meegeleverd". Daar waar commerciële bedrijven € 60 moeten betalen en maximaal 3 maanden dienen te wachten voor een prioriteitsplaatsing van een slimme meter, "adverteert" de directeur van een netbeheerder in het landelijke journaal met een gratis prioriteitsplaatsing in combinatie met een gratis energie-inzichtproduct. Hoe dol kan het zijn?

- Markt-effect

Refererend aan Hoofstuk 6.3, Inrichting netbeheerder:

Nieuwe producten worden geïntroduceerd via een methode die in de marketing *skimming* wordt genoemd. De eerste Home Energy Management Systems (hems) vinden hun weg via de *innovators*. Daarna volgen de *early adopters* met als resultaat een laag volume bij een hoge prijs. Via het effect van *trendsetters*, -volgers en na-apers wordt een nieuw product uiteindelijk op grote schaal gangbaar. Het komt in dit stadium terecht bij o.a. de bouwmarkt. Wanneer niet-marktpartijen, d.w.z. partijen die zich niet onderworpen zijn aan de wetten van de commercie zich, al dan niet met de beste bedoelingen, op een markt begeven, wordt deze markt verstoord. Thuismarkten kunnen in dat geval zich niet natuurlijk (d.w.z. gezond) ontwikkelen. Met als resultaat dat o.a. export niet plaats zal vinden. Dit, omdat succes op de

thuismarkt ontbreekt.

- Wensen en doelen

Flexicontrol, en met haar ook de andere leden van VEI, zijn erbij gebaat bij adequate regelgeving. Dit betekent dat de huidige dient te worden aangepast zodat (MKB-) bedrijven niet door grote (semi-) staatsbedrijven uit de markt worden gehouden.

- MKB-ers als de kortebaansprinters

MKB-ers als Flexicontrol willen en kunnen snel actie ondernemen, ze hebben het karakter van een 500 meter schaatser. Ze zijn met een bepaalde energie in korte tijd tot zeer veel in staat. Het zit in hun genen om snel in te spelen op kansen in de markt. Ze gaan daarbij wel eens te ver, waardoor hun bestaan op het spel komt te staan. Als het echt fout gaat, zijn ze alles kwijt en neemt een andere MKB-er de brokstukken over: *That's all in the game*. Als schrale troost: door de kleine omvang is de maatschappelijke schade telkens beperkt. Het is echter algemeen bekend dat mkb-ers als groep de grootste werkgever zijn en als zodanig waardevol. Zij spelen als banenmotor en als significante innovatieve kracht een cruciale rol in onze economie. Zij creëren het gros van alle nieuwe banen. Hoewel waardevol, zijn ze ook kwetsbaar.

- Grote organisaties

Grote organisaties karakteriseren zich door een uitgebreid beslissingstraject waarbij zorgvuldigheid een grote rol speelt. De gehele organisatie moet meegenomen worden in het veranderingsproces en als het fout gaat staat er veel op het spel. De belangen zijn groot. Dit is de reden dat een grote onderneming zorgvuldig plant en kleine stapjes tegelijk doet. De vergelijking met een oceaanstomer wordt in deze context vaak en passend gebruikt. Gewoonlijk wordt op meerdere paarden tegelijk gewed. Zij hebben daardoor meerdere ijsers in het vuur. Netbeheerders behoren tot deze categorie. Dit is ook begrijpelijk gezien de belangrijke plaats die ongestoorde energievoorziening inneemt.

- Energiedistributie in NL is uniek

Sinds de splitsing van de Nederlandse energiebedrijven in producenten, leveranciers en netbeheerders is Nederland een gidsland. We hebben goede nota genomen van de EU-regelgeving en lopen voorop met deze splitsing. We doen er echter niet veel mee. Integendeel, we staan oogluikend toe dat netbeheerders, naast hun primaire taak, tevens commerciële activiteiten ontplooiën. We zouden er goed aan doen dit tegen te gaan en uitsluitend deze grote organisaties te laten doen waar ze goed in zijn: energie distribueren, want daarvoor zijn zij in het leven geroepen en genieten zij privileges.

- Bedrijfsstructuur van de energiedistributie is vlees nog vis

Door de huidige structuur van de netbeheerders als losstaande NV's of BV's waarvan de aandelen in handen zijn van overheden, is er een soort van schijnpositie. Het lijkt een

(commercieel) bedrijf, maar is het niet. Vergelijk bijvoorbeeld eens een organisatie als Rijkswaterstaat (RWS). RWS gaat over de wegen. Over de kwaliteit, veiligheid, aanleg en onderhoud er van. Het bezit zelf ("wat-er-staat") is van de staat der Nederlanden. Wanneer het RWS betreft, kan de overheid bepaalde maatschappelijke veranderingen eenvoudig in gang zetten. Afgezien van de politieke besluitvorming, heeft overheid het geheel voor het zeggen. Wanneer besloten wordt dat we allemaal met de trein gaan, dan wordt RWS aangepast (minder kosten, minder mensen, minder budget). Bij netbeheerders is dat complexer, ze staan op afstand en invloed uitoefenen is niet eenvoudig. Ze beschikken over grote budgets en oefenen significante invloed uit op universiteiten, onderzoekscentra en bedrijven. Er is een bepaalde mate van verwevenheid (horigheid). Dit maakt dat majeure veranderingen, zoals de energietransitie, veel tijd kosten en gewild of ongewild, bewust of onbewust, tegenwerking c.q. vertraging ondervinden.

- Veranderen is duwen én trekken

Veranderingen/transities gaan efficiënter wanneer burgers enerzijds naar de nieuwe situatie worden getrokken én tegelijkertijd weggeduwd worden uit de oude situatie. Straffen én belonen is daardoor de boodschap. Als voorbeeld geldt de transitie naar elektrisch vervoer en schonere auto's: eigenaren van vervuilende oude auto's betalen een hogere wegenbelasting en komen b.v. de binnenstad van Utrecht niet meer in. Dit in tegenstelling tot de eigenaren van moderne auto's als de Prius. Deze groep geniet bijzondere privileges: parkeren is vaak gratis en allerlei ondersteunende faciliteiten zoals laadpalen wordt hen (bijna gratis) aangeboden.

- Veranderingen in de energiemarkt

Door de grootte en de structuur van de netbeheerders in ons land gaan veranderingen toch niet zo snel. Binnen de EU lopen we absoluut niet voorop. Het geaccepteerde doel van 20-20-20 wordt, als het zo door gaat, bij lange na niet gehaald. Onlangs is het energieakkoord gesloten, een belangrijke mijlpaal waaraan 40 organisaties hebben meegewerkt. De gestelde doelen zijn op zijn minst uitdagend. Ergens zal pijn geleden gaan worden en ergens anders zal voordeel worden genoten.

Het feit dat Vereniging Eigen Huis uit het overleg is gestapt geeft te denken: de pijn zal door haar bewoners/eigenaren worden geleden, is kennelijk de beleving.

- Wát willen we veranderen?

Mede om de bewoner van dienst te zijn is het concept van de Soft-6A-aansluiting ontwikkeld. Dit betekent een accu in de woning plaatsen waarmee de woningen op het gebied van energie slim en zelfstandiger wordt. De accu wordt overdag met zonnepanelen opgeladen en 's-avonds wordt de energie gebruikt. Het net wordt ontlast, gestabiliseerd en bestaande capaciteit kan elders worden benut.

Het Soft-6A concept is echter, in eerste instantie, direct financieel nadelig voor het inkomen van de netbeheerders. Het is geen wonder dat ze niet staan te trappelen om hiermee aan de slag te gaan. Dit blijkt uit de diverse antwoorden, dan wel het uitblijven van antwoorden op vragen om medewerking en voorstellen tot implementatie. Op de langere termijn zal het

echter een uitkomst zijn en veel kansen bieden op besparing voor de bewoner en de netbeheerder. Tevens zal er een innovatieve markt ontstaan voor accu's, beheersystemen, energiecomputers en omvormers. Gebruikmakend van onze unieke, in distributie en opwekking gesplitste energiebedrijven, kan de energiemarkt vervolgens ook in het buitenland worden bediend.

Het is dus zaak dat netbeheerders meewerken; zoals Rijkswaterstaat. Het maakt deze dienst immers niets uit hoeveel wegenbelasting er voor een auto wordt afgedragen.

- Waarom willen we dat?

Door het energieakkoord komt er veel op de burgers af. Uiteindelijk gaat de burger daarvoor de rekening betalen. Daarom hoog tijd om die burger ook een voordeel te geven en meer invloed in de transitie.

Refererend aan Hoofstuk 6.3, Inrichting netbeheerder:

Het is daarom zaak dat de netbeheerder zich echt faciliterend opstelt. Niet zoals nu luistert, ja zegt en nee doet. Dat initiatieven van MKB-bedrijven serieus worden overwogen, doorgerekend en omarmd. Ook als blijkt dat op korte termijn de inkomsten, of zelfs het bestaansrecht, van de netbeheerder wordt aangetast. Transities zijn veranderingen en veranderingen doen nu eenmaal pijn. Zonder die pijn zal geen werkelijke vooruitgang worden geboekt. Het kan daardoor niet zo zijn dat de netbeheerder de transitie "faciliteert" zonder dat dit het enig effect (of louter positieve effecten) voor de eigen organisatie zal hebben.

==einde==